

CRNA GORA  
S K U P Š T I N A  
**Odbor za ljudska prava i slobode**  
Broj: 00-51/19-55/  
Podgorica, 3. jun 2019. godine

**INFORMACIJA**  
**SA SASTANKA PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE**  
**DR HALILA DUKOVIĆA SA KONSULTANTOM VESTMINSTERSKE FONDACIJE**  
**ZA DEMOKRATIJU ŽARKOM HADŽI-ZAFIROVIM,**  
održanog u Podgorici, 29. maja 2019. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković sastao se sa konsultantom Vestminsterske fondacije za demokratiju Žarkom Hadži-Zafirovim i njegovom asistentkinjom Goricom Nadjinskom.

Sastanak je organizovan povodom pokretanja trogodišnjeg projekta Vestminsterske fondacije za demokratiju - Regionalne kancelarije u Beogradu pod nazivom "Kreiranje parlamentarne mreže o ljudskim pravima na Zapadnom Balkanu". Projekat je počeo 1. aprila 2019. i obuhvata saradnju sa osam parlamenta iz šest zemalja u regionu: Albanije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Kosova, Srbije i Crne Gore.

Cilj ovog programa je uspostavljanje regionalne mreže skupštinskih odbora o ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti na Zapadnom Balkanu. Uz pomoć ove mreže, cilj Vestminsterske fondacije za demokratiju je da analizira rad skupštinskih odbora o ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti u svim parlamentima Zapadnog Balkana i da ojača njihove kapacitete za sprovođenje skupštinskog nadzora. Osim toga, Program će ojačati kapacitete skupštinskih odbora Zapadnog Balkana u sprovođenju post-zakonodavne kontrole zakona i politika koje regulišu ljudska prava i rodnu ravnopravnost, što uključuje podršku razvoju praksi za sprovođenje kontrolnih saslušanja, istraživanja i revizija ispunjavanja ustavnih obaveza u pogledu rodne ravnopravnosti i ljudskih prava. Takođe, planirana je direktna podrška skupštinskim odborima koji se bave ljudskim pravima i rodnom ravnopravnošću, kao i saradnja sa članovima i službenicima odbora.

Na sastanku je bilo riječi o dosadašnjem radu Odbora za ljudska prava i slobode, a prikupljene informacije konsultant Hadži-Zafirov će koristiti za izradu početne analize o radu parlamentarnih radnih tijela zaduženih za ljudska prava i rodnu ravnopravnost koja će biti pripremljena do kraja ljeta ove godine.

Konsultant Hadži-Zafirov, advokat po profesiji koji zastupa predmete pred Evropskim sudom za ljudska prava je informisao Predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode da je Crna Gora šesta država Zapadnog Balkana za koju priprema navedenu analizu. Proces pripreme analiza počeo je 2015. posjetom Srbiji, nakon čega su uslijedile Sjeverna Makedonija i Bosna i Hercegovina, dok je prošle godine posjetio Kosovo i Albaniju. Predstavio je metodologiju njene izrade navodeći da je do sada u Crnoj Gori održao sastanke sa predstavnicima Odbora za rodnu ravnopravnost, Kancelarije Savjeta Evrope, Misije OEBS-a u CG, Delegacije Evropske unije u CG i Zaštitnika ljudskih prava i sloboda CG, dok će Parlamentarnom institutu Skupštine Crne Gore uputiti set pitanja koja se tiču saradnje i podrške koju pružaju radnim tijelima Skupštine. Ocijenio je da se nadležna parlamentarna radna tijela u regionu suočavaju sa sličnim problemima i izazovima i istakao da će se analiza koristiti za ujednačavanje standarda i razmjenu uporednih praksi i iskustava.

Pitanja konsultanta Hadži-Zafirova odnosila su se na:

- Koje su karakteristike Odbora za ljudska prava i slobode i kako funkcioniše ovo radno tijelo Skupštine?

- Koja je procedura za razmatranje predloga zakona u Skupštini Crne Gore?

- Da li Odbor za ljudska prava i slobode u svom radu koristi ekspertizu nevladinih organizacija?

- Kakva je saradnja Odbora za ljudska prava i slobode sa drugim odborima i državnim organima koji se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda, prvenstveno Ministarstvom za ljudska i manjinska prava?

- Da li članovi Odbora, bez najave, mogu da posjete zatvore i pritvorske jedinice?

- Da li mediji iskazuju interesovanje za sjednice i druge aktivnosti Odbora?

- Da li Odbor za ljudska prava i slobode ima sopstvena budžetska sredstva za realizaciju aktivnosti, ko finansira održavanje javnih tribina Odbora u gradovima širom Crne Gore i da li međunarodne organizacije pružaju finansijsku pomoć?

- Da li se uz predloge zakona koji se tiču ljudskih prava i sloboda dostavlja procjena njihovog finansijskog uticaja?

- Da li Vlada konsultuje Odbor za ljudska prava i slobode prije potpisivanja određenih međunarodnih sporazuma koji se tiču ljudskih prava?

- Da li Odbor prati proces izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava?

- Koje kontrolne i nadzorne mehanizme Odbor za ljudska prava i slobode koristi u svom radu?

- Da li Odbor postupa po pojedinačnim predstavkama građana?

- Kakva je kadrovska struktura Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode i koliko je službenika u Sekretarijatu Odbora?

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je dao sveobuhvatne, iscrpne i detaljne informacije o nadležnosti Odbora za ljudska prava i slobode, utvrđenoj Poslovnikom Skupštine Crne Gore i ključnim aktivnostima realizovanim u proteklom periodu u okviru zakonodavne, kontrolne i nadzorne uloge Skupštine. Takođe, informisao je da je Etičkim kodeksom poslanika utvrđeno da nadzor nad njegovom primjenom vrši Odbor za ljudska prava i slobode, a sazivanje na sjednicu zamjenik predsjednika Odbora. Ukazao je na probleme u sazivanju sjednice Odbora povodom prijave za kršenje Etičkog kodeksa poslanika i nemogućnost njegove primjene.

Istakao je da Odbor kroz multisektorski pristup i izuzetnu saradnju sa Vladom Crne Gore, nadležnim ministarstvima, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, međunarodnim organizacijama sa sjedištem u Crnoj Gori, kao i sa nevladinim organizacijama, doprinosi napretku u oblasti ljudskih prava i sloboda koji je posebno vidljiv u zakonodavnoj oblasti, ali i u praćenju primjene u praksi donesenih zakona. Značajan je doprinos Odbora za ljudska prava i slobode u poboljšanju ukupnog stanja u oblasti ljudskih prava u Crnoj Gori, o čemu svjedoče i ocjene iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori u kojima se prepoznaje uloga Odbora u promociji i afirmaciji ljudskih prava i sloboda.

U skladu sa praksom usvajanja planskih dokumenata Odbor već devetu godinu, na osnovu aktivnosti Skupštine Crne Gore, Programa rada Vlade i Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori sačinjava Plan aktivnosti. Prilikom izrade Plana, Odbor se rukovodi ocjenama stanja iznešenim u Izvještaju EK o Crnoj Gori, a pogotovo iznijetim kritikama, pa u cilju njihovog rješavanja utvrđuje konkretne aktivnosti koje realizuje u saradnji sa svim relevantnim subjektima. Na navedeni način usvojen je i Plan aktivnosti za 2019. godinu kojim je utvrđeno 30 aktivnosti u oblasti zaštite od diskriminacije; prevencije torture i drugih oblika nečovječnog, surovog ili ponižavajućeg postupanja, u skladu sa preporukama CPT-a; zaštite prava lica lišenih slobode; zaštite ličnih podataka; zaštite prava lica sa invaliditetom, sa posebnim akcentom na djecu sa teškoćama u razvoju; zaštite prava djeteta, kao i na intenziviranje međunarodne saradnje sa subjektima koji se bave pitanjima zaštite ljudskih prava i sloboda. S obzirom da se

ove godine obilježava 30 godina od usvajanja Konvencije UN o pravima djeteta Planom aktivnosti Odbora utvrđeno je 11 aktivnosti u ovoj oblasti. Posebno je naglasio da Odbor prilikom donošenja plana aktivnosti konsultuje nadležne državne organe, međunarodne i nevladine organizacije kojima šalje predlog plana i zahtijeva da na isti dostave svoje predloge i sugestije, koje u značajnoj mjeri budu uvažene od strane poslanika.

Predsjednik Odbora je predstavio zakonodavni postupak u Skupštini Crne Gore koji podrazumijeva razmatranje predloga zakona u radnim tijelima i na plenumu. Uz sve predloge zakona dostavlja se Analiza procjene uticaja propisa i Izjava o usklađenosti sa pravnom tekovinom Evropske unije. Prethodno, u pripremi predloga zakona, Odbor za ljudska prava i slobode na zahtjev resornog Ministarstva za ljudska i manjinska prava koristi mogućnost da delegira svog predstavnika za učešće u radu Radne grupe za pripremu nacrtu zakona iz oblasti ljudskih prava i sloboda. Konsultant Hadži-Zafirov je pohvalio ovu praksu navodeći da se ista ne primjenjuje u drugim državama okruženja i da bi mogla poslužiti kao pozitivan primjer. Informisao je da je već osam godina angažovan kao stručni ekspert za ljudska prava u Parlamentu Sjeverne Makedonije i pojasnio njihov zakonodavni postupak navodeći da imaju stalnu Anketnu komisiju za ljudska prava, utvrđenu Ustavom koja razmatra predloge zakona koji se tiču ljudskih prava i daje preporuke matičnom odboru kojem je predlog zakona usmjeren. Komisija organizuje javnu diskusiju kojoj prisustvuju predstavnici državnih organa, međunarodnih i nevladinih organizacija, kao i eksperti koji daju svoje primjedbe na predloge zakona.

Informisao je i o aktivnostima na unapređenju pristupačnosti lica sa invaliditetom objektima u javnoj upotrebi navodeći da se stanje u ovoj oblasti postepeno poboljšava. Da bi ukazao na ovaj problem Odbor za ljudska prava i slobode je, povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava, u Skupštini Crne Gore 2014. godine organizovao Konferenciju „Pristupačnost i lica sa invaliditetom” kako bi podstakao da se preduzmu aktivnosti na rješavanju problema pristupačnosti. Skupština je sada pristupačna za lica sa invaliditetom, kao i značajan broj drugih državnih organa, dok su svi novoizgrađeni objekti u obavezi da obezbijede pristupačnost ovim licima.

Predsjednik Duković je naglasio da Odbor, u sklopu kontrolne i nadzorne uloge, razmatranjem godišnjih izvještaja koje nadležne institucije u skladu sa zakonom dostavljaju Skupštini Crne Gore, održavanjem kontrolnih i konsultativnih saslušanja na kojima se prati stepen realizacije preporuka Odbora i Zaključaka Skupštine prati aktivnosti nadležnih organa na unapređenju ljudskih prava i sloboda. Takođe, ovaj Odbor je prepoznat po posjetama koje realizuje kako bi se poslanici uvjerali na koji način se sprovode zakoni i poštuju ljudska prava. Na taj način Odbor je posjetio brojne institucije koje se bave zaštitom djece, lica sa invaliditetom, lica lišenih slobode, među kojima su: dnevni centri za djecu sa smetnjama u razvoju, Centar „1. jun“, Mala grupna kuća u Bijelom Polju, Dječji dom „Mladost“, Uprava za izvršenje krivičnih sankcija u Spuzi i Bijelom Polju i pritvorske jedinice. Ovim aktivnostima, po pozivu Odbora, prisustvuju i predstavnici institucije Zaštitnika, međunarodnih organizacija sa sjedištem u Crnoj Gori, nevladinih organizacija sa kojima Odbor ima dobru saradnju, kao i predstavnici medija. Prilikom obilazaka ustanova identifikovani su određeni problemi koji su riješeni zajedničkom aktivnošću nadležnih organa, na koje je ovaj Odbor ukazivao preporukama. Odbor se, takođe, izdvaja od drugih radnih tijela Skupštine organizovanjem javnih tribina širom Crne Gore o različitim temama koje se tiču ljudskih prava, a sve u cilju detaljnog informisanja građana sa njihovim pravima i obavezama. Posebna pažnja bila je posvećena upoznavanju građana sa Zakonom o zabrani diskriminacije i Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore. U početku su javne tribine organizovane uz pomoć Misije OEBS-a u Crnoj Gori koja je od 2007. do 2011. sprovodila projekat „Jačanje kapaciteta Skupštine Crne Gore“, a kasnije ih je Odbor samostalno organizovao koristeći „Smjernice OEBS-a za organizovanje javnih tribina“. U okviru ovog projekta, organizovane su

i posjete članova Odbora za ljudska prava i slobode nadležnim institucijama za ljudska prava u Češkoj i Norveškoj koje su bile veoma značajne sa stanovišta razmjene iskustava i upoznavanja sa najboljim standardima i praksama u ovoj oblasti.

Djelotvornost kontinuirane nadzorne uloge Odbora prikazao je na primjeru pritvorskih jedinica u kojima je stanje značajno poboljšano i usklađeno sa međunarodnim standardima. Dr Halil Duković je informisao konsultanta da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore ima pravo da bez najave, u svako doba dana i noći posjeti ustanove u kojima su smještena lica lišena slobode, dok Odbor nema tu mogućnost. Takođe, predsjednik Odbora je predstavio uspjehe u rješavanju statusa raseljenih i interno raseljenih lica naglašavajući da su 1999. gotovo 20% ukupnog stanovništva Crne Gore činile izbjeglice i raseljena lica sa prostora bivše Jugoslavije. Najvažnije je da je Crna Gora svim ovim licima pružila sigurnost, zatvoreni su Kamp Konik I i II, a 98% njih ima riješen pravni status.

Kada je riječ o saradnji sa nevladinim organizacijama, predsjednik Duković je saopštio da monitoring nad radom Odbora vrši NVO „Građanska alijansa“ čiji predstavnik prisustvuje svim sjednicama Odbora. Istakao je da se predlozi i sugestije nevladinih organizacija pažljivo razmatraju i u značajnoj mjeri uvažavaju. O uvažavanju sugestija nevladinog sektora svjedoči i podatak da je zbog primjedbi predstavnika nevladinih organizacija koje se bave zaštitom prava osoba sa invaliditetom prilikom razmatranja Predloga zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom Odbor donio Zaključak kojim je obavezao nadležno Ministarstvo za ljudska i manjinska prava da, u saradnji sa predstavnicima organizacija koje se bave zaštitom prava lica sa invaliditetom, poboljša tekst Predloga zakona, što je u definisanom roku i učinjeno. Informisao je da je po Zaključku Skupštine Crne Gore Vlada Crne Gore usvojila Analizu usklađenosti zakonodavstva u Crnoj Gori sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom kojom je obuhvaćeno 59 zakona od kojih je 34 dobilo preporuku za dalje usklađivanje, od čega je osam već usklađeno. U okviru kontrolne uloge, Odbor je Planom aktivnosti za 2019. utvrdio održavanje Kontrolnog saslušanja predstavnika nadležnih institucija o pravima lica sa invaliditetom, u čijoj pripremi će koristiti i Istraživački rad pripremljen od strane Parlamentarnog instituta Skupštine Crne Gore.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je informisao da Odbor ima odličnu saradnju i sa drugim radnim tijelima Skupštine Crne Gore sa kojima povremeno organizuje i zajedničke sjednice. Saopštio je da Odbor nema sopstvena budžetska sredstva, već se njegove aktivnosti finansiraju iz Budžeta Skupštine Crne Gore, a od međunarodnih organizacija Odbor povremeno dobija logističku podršku za realizaciju pojedinih aktivnosti.

Predsjednik Odbora je informisao konsultanta da ne postoji obaveza, niti praksa da Vlada konsultuje Odbor prije potpisivanja određenih međunarodnih sporazuma. Takođe, saopštio je da Vlada usvaja Izvještaje o radu Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, a iste razmatra i Odbor koji tim povodom donosi Zaključke koje upućuje nadležnim institucijama na realizaciju. U saradnji Vlade, Skupštine i pravosudnih organa pripremaju se neophodne izmjene zakona u cilju postupanja po presudama Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu. Takođe, podsjetio je na član 9 Ustava Crne Gore kojim je propisano da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Konsultant Hadži- Zafirov je informisao da u Sjevernoj Makedoniji postoji posebno međuresorno tijelo odgovorno za sprovođenje presuda Evropskog suda za ljudska prava.

U vezi sa postupanjem po predstavkama, predsjednik Duković je informisao o Zaključku Odbora kojim je utvrđeno da Odbor razmatra predstavke tek nakon što ih razmotri Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a građani budu nezadovoljni postupanjem

Zaštitnika po određenoj predstavi, jer se Odbor ne miješa u nadležnost Zaštitnika i ne narušava nezavisnost ove institucije, utvrđenu Zakonom.

Kada je riječ o Sekretarijatu Odboru, predsjednik Duković je informisao da kvalitetnu, temeljnu i stručnu podršku predsjedniku i članovima Odbora pružaju sekretar Odbora i saradnik u Sekretarijatu, a odnedavno je Sekretarijat kadrovski ojačan sa dva saradnika po ugovoru o djelu. Sekretar Odbora i saradnik su završile Fakultet političkih nauka- međunarodni smjer, a lica angažovana po ugovoru o djelu po profesiji su pravnik i ekonomista.

Na kraju sastanka ocijenjeno je da će predstavljene informacije o radu Odbora za ljudska prava i slobode konsultantu Vestminsterske fondacije biti veoma korisne za izradu analize o radu parlamentarnih radnih tijela zaduženih za ljudska prava i rodnu ravnopravnost.

**SEKRETAR ODBORA**

Slava Burić

**PREDSJEDNIK ODBORA**

dr Halil Duković